

**ДО ПИТАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ І ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ  
НА РІВНІ БАКАЛАВРАТУ У ФАХОВІЙ АКАДЕМІЇ М. ШТУТГАРТ**

**Л. В. КАНІШЕВСЬКА**, доктор педагогічних наук, професор  
*Національний університет біоресурсів і природокористування України*

E-mail: mazila060192@ukr.net

**Д. В. ГРИЦЕНКО**, магістрант  
*Національний університет біоресурсів і природокористування України*

**Анотація.** У статті проаналізовано питання теоретичної і практичної підготовки соціальних педагогів на рівні бакалаврату у фаховій академії м. Штутгарт. З'ясовано, що зміст професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів організовується відповідно до «Закону про вищі фахові школи та фахові академії землі Баден-Вюртемберг» від 1 січня 2005 року. Професійна підготовка соціальних педагогів на рівні бакалаврату у фаховій академії м. Штутгарт характеризується науково-дослідним характером, практичною зорієнтованістю, врахуванням потреб і побажань студентів (перелік предметів за вибором і орієнтація на майбутнє місце роботи).

**Ключові слова:** професійна підготовка, бакалаврат, соціальні педагоги, фахова академія, зарубіжний досвід.

**Актуальність (Introduction).** Посилення уваги до вивчення досвіду підготовки соціальних педагогів у Німеччині обумовлено тим, що ця країна займає провідні позиції щодо розробки та впровадження міжнародних стандартів професійної освіти.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій (Analysis of recent researches and publications).** Вивчення зарубіжного досвіду професійної підготовки соціальних працівників/соціальних педагогів знайшло відображення в працях учених-педагогів (Н. Абашкіна, Л. Віннікова, Н. Гайдук, І. Козубовська, Н. Микитенко, О. Пічкарь, О. Пришляк, Н. Собчак, В. Тименко та ін.)

**Мета (Purpost) статті** – проаналізувати питання теоретичної і практичної підготовки соціальних педагогів на рівні бакалаврату у фаховій академії м. Штутгарт.

**Методи (Methods).** У процесі дослідження застосовано наступні методи: аналіз, синтез, порівняння, класифікація, узагальнення, систематизація.

**Результати (Results).** Структура і зміст професійної підготовки соціальних педагогів у фаховій академії м. Штутгарт (Німеччина) здійснюється на факультеті соціальної освіти.

Фахова академія м. Штутгарт (федеральної землі Баден-Вюртемберг) має високий рівень автономності, що сприяє самостійному вирішенню питань організації навчального процесу і змісту навчальних дисциплін [1, с. 90]. Координує зміст навчання у фаховій академії у м. Штутгарт Наглядова рада (das Kuratorium). У фаховій академії керівними органами є: Дуальний сенат (Dualer Senat), що координує співпрацю фахової академії та установ, що приймають студентів на практику; Конференція навчальної академії (Konferenz der Studienakademie), яка регулює співпрацю з іншими вищими навчальними закладами; Секретаріат навчальної частини (Sekretariat Studienbereich) та Студентський секретаріат (Studentensekretariat), що займається проблемами студентства [2].

Передумовою до вступу абітурієнтів до фахової академії м. Штутгарт є наявність атестату про повну середню освіту (Allgemeinen Hochschulreife – Abitur), подання заяви, укладання навчальної угоди (Ausbildungsvertrag) з установою, закладом чи організацією для проходження практики [6]. У випадку, коли з установою бажають укласти угоду більше претендентів, ніж вона може прийняти для проходження практики, кандидатів відбирають за результатами співбесід чи тестів спільно представники академії і даної установи [1, с. 90].

Навчальний договір укладається на три роки, протягом яких студент прирівнюється до працівника установи і отримує оплату своєї праці. Установа може здійснювати оплату праці студента опосередковано, наприклад, за проживання в гуртожитку, комунальні послуги чи закупівлю підручників. У договорі обумовлено всі суми виплат та передбачено соціальне

страхування (лікарняне, від нещасного випадку, по догляду тощо). Нерідко договір передбачає працевлаштування студента в даній установі після завершення навчання [7]. З 1 травня 2004 р. Дуальний сенат фахової академії м. Штутгарт за погодженням з установами, що приймають студентів на практику, прийняв рішення про мінімальні розміри оплати праці студентів під час проходження практики: не менше 432,14 євро протягом першого, 466,15 євро – другого та 497,65 євро – третього років проходження практики [7].

Зміст професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів у фаховій академії м. Штутгарт організовується відповідно до «Закону про вищі фахові школи та фахові академії землі Баден-Вюртемберг» від 1 січня 2005 року [9]. Навчання триває 3 роки (6 семестрів). У кожному семестрі три місяці відведено на теоретичне навчання (Theoriephase – теоретичну фазу) у фаховій академії і три – на практичну підготовку (Praxisphase – практичну фазу) в соціальній установі згідно попередньо укладеної угоди [1, с. 91]. Зазвичай набирають вісім груп студентів [1, с. 91].

Студенти перших чотирьох груп починають навчання з теоретичної фази інших – з практичної. Така побудова навчального процесу забезпечує оптимальне навантаження професорсько-викладацького складу і установ, у яких студенти проходять практичне навчання.

Навчальний процес включає в себе початковий етап навчання завершується проміжним екзаменом. Основний – екзаменом та захистом дипломної роботи. Захист дипломної роботи та випускні екзамени відбуваються перед комісією, до складу якої входять викладачі фахової академії і працівники установ, в яких студенти проходили практику [1, с. 92]. Усі предмети, що вивчаються студентами факультету соціальної освіти фахової академії м. Штутгарт, поділяються на: обов'язкові (Pflichtveranstaltungen), обов'язкові на альтернативній основі (Wahlpflichtveranstaltungen) та факультативні (Wahlveranstaltungen) [1, с. 90–92].

Протягом перших трьох семестрів усі предмети є обов'язковими, протягом наступних трьох – студенти вивчають обов'язкові предмети, обов'язкові за вибором та відповідно до обраної спеціалізації. До обов'язкових предметів віднесено: «Соціальна педагогіка та соціальна робота», «Психологія», «Соціологія», «Соціальна економіка», «Право та управління», «Соціальна медицина», «Медіапедагогіка», «Філософія», теоретико-практичні семінари та семінари з різних спеціалізацій; до обов'язкових предметів за вибором – «Соціальне консультування», «Соціальна підтримка: схема роботи», «Презентація та коментування зв'язків з громадськістю», «Розробка проектів», «Основні засади емпіричної розробки критеріїв якості», «Якісні методи», «Інтернет та соціальна робота», «Науковий менеджмент та інформаційно-комунікативні технології»; до предметів за вибором – «Оволодіння методами соціальної роботи», «Соціотерапія», «Посередництво», «Дослідження у соціальній роботі», «Інформаційне суспільство і соціальна робота», «Вибрані теми соціальної економіки» [5].

Розподіл академічних годин, значна їх кількість відводиться на вивчення дисциплін соціально-педагогічного циклу (168 годин у першому, по 144 годин – другому, третьому і п'ятому, по 120 годин – четвертому і шостому семестрах); на медіапедагогіку (168 годин у першому, по 216 годин – другому і третьому, 96 годин – четвертому семестрах); на психологію (по 24 години у першому, третьому, четвертому, п'ятому, шостому і 48 годин – у другому семестрах); на цикл предметів права та управління (92 години у першому, по 48 годин – у другому, третьому і четвертому, по 24 години – у п'ятому і шостому семестрах); на соціальну медицину/науку про здоров'я (по 24 години у першому, другому, четвертому, п'ятому і шостому семестрах); на соціальну економіку (по 24 години протягом усіх шести семестрів); на соціологію (по 24 години протягом перших чотирьох семестрів). Протягом перших чотирьох семестрів студенти відвідують теоретико-практичні семінари, а протягом п'ятого та шостого семестрів обов'язковим є відвідування семінарів спеціалізацій: «Педагогічні поради: виховання дітей у дитячих будинках»; «Соціальні служби для молоді: надання допомоги»; «Соціальні медичні установи: робота з людьми, що страждають узалежненнями та з психічно хворими»; «Соціальні медичні установи: робота з людьми похилого віку та інвалідами»; «Дитяча та юнацька соціальна робота» та «Робота з особами, які конфліктують із законом» [1, с. 93].

Професійна підготовка майбутніх соціальних педагогів у Німеччині базується на кредитно-модульній системі. Протягом шести навчальних семестрів студенти зобов'язані здати 25 модулів, а саме: «Пропедевтика», «Історія, теорія та поле діяльності соціальної роботи»,

«Методологічні основи соціальної роботи», «Медіапедагогічні засоби / Естетика», «Виховання. Освіта. Соціалізація», «Соціальні та науково-духовні основи соціальної роботи», «Психологічні основи соціальної роботи», «Валеологічно-наукові основи соціальної роботи» (перша частина), «Аналіз практики: організація та методичні вказівки / дії», «Соціальна індивідуальна допомога», «Соціально групова допомога», «Дитяче молодіжне та сімейне право», «Валеологічно-наукові основи соціальної роботи (друга частина)», «Право та соціальне страхування», «Практичний досвід: робота з окремими випадками (окремо для кожної спеціалізації)», «Наукове дослідження у соціальній роботі», «Соціальна робота та політика», «Навчальні проблемні питання (перша частина)», «Економіка та менеджмент у соціальній роботі», «Процес виключення – включення людини до суспільного життя», «Професійна етика», «Соціальна система роботи та соціальна орієнтація у просторі», «Навчальні проблемні питання (друга частина)», «Спеціалізація на ваш вибір (у 5-му та 6-му семестрах)», «Бакалаврат тези (самостійна підготовка до випускних екзаменів)» [4].

Практика займає 50% навчального часу і триває 18 місяців. Розрізняють шість фаз практики: «Ознайомлення з роботою підприємства/установи/організації, тощо; знайомство з працівниками, специфікою роботи», «Застосування знань на практиці. Безпосередня робота з клієнтами», «Обов'язкова зміна місця проходження практики, що передбачає залучення майбутніх соціальних педагогів до іншої соціальної діяльності в іншому закладі; що в свою чергу допоможе обрати бажану спеціалізацію по завершенні навчання», «Застосування знань на практиці. Робота в команді – робота з колективом Складання проміжного іспиту», «Застосування знань на практиці. Завершення дипломної роботи», «Застосування знань на практиці. Оцінка проходження практики. Підведення підсумків. Підсумкова доповідь про результати практики» [4]. Кожна із названих фаз практики триває 3 місяці. Студенти мають широкі можливості для проходження практики у них є свобода дій та контроль консультативного характеру з боку працівників, що сприяє формуванню відповідальності і самостійності у майбутніх фахівців [1, с. 94].

У процесі професійної підготовки бакалаврів у фаховій академії м. Штутгарт упроваджено дворівневу перевірку успішності. Перший рівень «контроль успішності» (*Leistungskontrollen – LK*) здійснюється у третьому-четвертому семестрах і формами його здійснення є реферат (*Referat – R*) та письмовий залік (*Testat – T*). При завершенні навчання (у п'ятому та шостому семестрах) здійснюється «екзаменаційна перевірка успішності» (*Prüfungsleistungen – PL*), яка окрім усного (*Mündliche Prüfung – MP*) і письмового екзаменів (*Klausurarbeit – K*) та дипломної роботи, включає в себе такі форми контролю, як реферати (*Referat – R*), письмовий залік (*Testat – T*), усний екзамен (*Mündliche Prüfung – MP*), письмова підсумкова контрольна робота (*Klausurarbeit – K*), проектна доповідь (*Projektbericht – P*) міждисциплінарного характеру, наукова робота (*Studienarbeit – S*), самоаналітична доповідь (*Reflexionsbericht – RB*), семінарська робота (*Seminararbeit – SE*), практична екзаменаційна робота (*Praxisbezogene Prüfungsarbeit – PP*) тощо [3].

Значна увага приділяється виконанню студентами наукових проектів, теми яких пропонуються викладачами або обираються самостійно. Під час здачі проектною доповіді студенти підписують протокол про самостійність і достовірність результатів поданої роботи. У кінці четвертого семестру студенти готують самоаналітичну доповідь-звіт про роботи під час практики. У кінці шостого семестру проводиться практична екзаменаційна робота (*Praxisbezogene Prüfungsarbeit*). Викладачі фахової академії спільно з працівниками установи, де студент проходив практику, протягом п'яти-восьми годин екзаменують його з метою оцінки здобутих ним знань, умінь та навичок протягом всіх років навчання. Переважна більшість навчальних дисциплін завершується письмовим заліком, письмовим екзаменом або підготовкою наукової роботи [3].

Відповідно до параграфу §4 Указу Міністерства науки землі Баден-Вюртемберг про фахові академії для спеціальності «Система соціального забезпечення» від 6 травня 2001 року [9] відбувається регуляція виду, змісту, форм проведення і кількості екзаменів відповідно до «Федерального закону про матеріальну допомогу на навчання» (*Bundesausbildungsförderungsgesetz – BAföG*) виданого 1971 року Федеральним міністерством освіти та досліджень (*Bundesministerium für Bildung und Forschung*) [8].

Початковий етап навчання завершується загальним екзаменом, що складається з

двох частин. Частина А включає перевірку знань з навчальних дисциплін («Соціальна робота/соціальна педагогіка», «Соціальна економіка», «Психологія та соціологія», «Право та управління», «Філософія та соціальна медицина», «Медіапедагогіка», обов'язкового предмету за вибором та теоретико-практичного семінару). Частина В включає усний екзамен із «Соціальної педагогіки та соціальної роботи» та самоаналітичну доповідь [3].

По завершенню основного навчання студенти складають загальний екзамен, котрий включає в себе дві частини: частину А, що включає перевірку знань з дисциплін «Соціальна робота/соціальна педагогіка», «Соціальна економіка», «Психологія», «Соціологія», «Право та управління», «Філософія», «Соціальна медицина», обов'язкового предмету за вибором та один вид контролю з семінару додаткової спеціалізації та частину В (усний екзамен з основної спеціалізації, практична екзаменаційна робота та дипломна робота) [3].

Іспити складаються і приймаються комісією, котра формується за пропозицією Дуального сенату і складається з чотирьох членів, один з яких обов'язково має бути викладачем фахової академії, а інші – працівниками установ, що приймають студентів на практику. У компетенцію даної екзаменаційної комісії входить оцінювання усного іспиту, практично-орієнтованої екзаменаційної роботи та самоаналітичної доповіді. У випадку, якщо студент не склав іспит, він має право на повторну Perezдачу протягом 12 тижнів. У випадку неуспішної оцінки при повторній Perezдачі екзамену, студент відраховується з фахової академії [3].

На завершальному етапі підготовки студенти виконують дипломну роботу. Мінімальна позитивна оцінка за дипломну роботу – «задовільно». У випадку повторного захисту дипломної роботи студент отримує нову тему, іншого наукового керівника та додаткові три місяці для написання [4]. За умови успішного складання всіх іспитів, навчання вважається успішно завершеним і студент академії отримує Диплом, в якому вказано спеціальність: соціальний педагог (Sozialpädagoge), рік завершення та освітньо-кваліфікаційний рівень Бакалавра Мистецтв (Bachelor of Arts) та свідоцтво успішності (Zeugnis), де вказані всі оцінки та спеціалізація. Диплом має загальнодержавне визнання [6].

**Висновки і перспективи (Discussion).** Професійна підготовка соціальних педагогів на рівні бакалаврату у фаховій підготовці академії м. Штутгарт характеризується науководослідним характером, практичною зорієнтованістю, врахуванням потреб і побажань студентів (перелік предметів за вибором і орієнтація на майбутнє місце роботи).

#### Список використаних джерел

1. Пришляк О. Ю. Професійна підготовка соціальних педагогів у вищих начальних закладах Німеччини : дис. канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Пришляк Оксана Юріївна. – Тернопіль, 2008. – 219 с.
2. Berufsakademie Stuttgart. Informationen Studienbereich Sozialwesen. – Stuttgart, 2005. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 3.11.2006: <<http://www.ba-stuttgart.de/447.0.html>>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
3. Berufsakademie Stuttgart. Prüfungsordnung Bachelorstudiengänge. – Stuttgart, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 3.11.2006: <<http://www.ba-stuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/sozialwesen.pdf>>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
4. Berufsakademie Stuttgart. Studien- und Prüfungsordnung Sozialwesen. – Stuttgart, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 9.11.2006: <[http://www.ba-stuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/po\\_sozialwesen.pdf](http://www.ba-stuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/po_sozialwesen.pdf)>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
5. Berufsakademie Stuttgart. Studienführer Sozialwesen. – Stuttgart, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 6.12.2006: <[http://www.ba-stuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/stud\\_fuehrer\\_soz.pdf](http://www.ba-stuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/stud_fuehrer_soz.pdf)>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
6. Berufsakademie Stuttgart. Universite of Cooperative Education. Hauptseite. Studiengänge. – Stuttgart, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 19.12.2006: <<http://www.ba-stuttgart.de/1054.0.html>>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
7. Berufsakademie Stuttgart. Vertrag Sozialwesen Bachelor-Abschluss. – Stuttgart, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 27.12.2006: <[http://www.bastuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/ba\\_vertrag\\_sozialwesen.pdf](http://www.bastuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/ba_vertrag_sozialwesen.pdf)>. – Загол. з екрану. – Мова нім.
8. Bundesministerium für Bildung und Forschung. Hochschulgesetze der Länder. Hoch-

schulrecht. – Berlin, 2006. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: 27.08.2006:<<http://72.30.186.56/Hochschulgesetze/BundesrepublikDeutschland&d=Yqdh6P4-PWNv&icp=1&.intl=de>>. – Загол. з екрану. – Мова нім.

9. Verordnung des Wissenschaftsministeriums über die Ausbildung und Prüfung der Studierenden der Berufsakademien im Ausbildungsbereich Sozialwesen. Stuttgart, 2001. – 30 S.

### References

1. Pryshliak, O. Yu. (2008) Profesiina pidhotovka sotsialnykh pedahohiv u vyshchyykh nachalnykh zakladakh Nimechchyny [Professional training of social teachers in higher elementary institutions of Germany]. Ternopil, 219.

2. Berufsakademie Stuttgart. Informationen Studienbereich Sozialwesen. – Stuttgart, 2005. – Available at: 3.11.2006: <http://www.ba-stuttgart.de/447.0.html>.

3. Berufsakademie Stuttgart. Prüfungsordnung Bachelorstudiengänge. – Stuttgart, 2006. – Available at: 3.11.2006: <http://www.ba-stuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/sozialwesen.pdf>.

4. Berufsakademie Stuttgart. Studien- und Prüfungsordnung Sozialwesen. – Stuttgart, 2006. – Available at: 9.11.2006: [http://www.ba-stuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/po\\_sozialwesen.pdf](http://www.ba-stuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/po_sozialwesen.pdf).

5. Berufsakademie Stuttgart. Studienführer Sozialwesen. – Stuttgart, 2006. Available at: 6.12.2006: [http://www.ba-stuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/stud\\_fuehrer\\_soz.pdf](http://www.ba-stuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/stud_fuehrer_soz.pdf).

6. Berufsakademie Stuttgart. Universite of Cooperative Education. Hauptseite. Studiengänge. – Stuttgart, 2006. Available at: 19.12.2006: <http://www.ba-stuttgart.de/1054.0.html>.

7. Berufsakademie Stuttgart. Vertrag Sozialwesen Bachelor-Abschluss. – Stuttgart, 2006. – Available at: 27.12.2006:

[http://www.bastuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/ba\\_vertrag\\_sozialwesen.pdf](http://www.bastuttgart.de/fileadmin/ba/Dokumente/ba_vertrag_sozialwesen.pdf).

8. Bundesministerium für Bildung und Forschung. Hochschulgesetze der Länder. Hochschulrecht. – Berlin, 2006. Available at: 27.08.2006: <http://72.30.186.56/Hochschulgesetze/BundesrepublikDeutschland&d=Yqdh6P4-PWNv&icp=1&.intl=de>.

9. Verordnung des Wissenschaftsministeriums über die Ausbildung und Prüfung der Studierenden der Berufsakademien im Ausbildungsbereich Sozialwesen. Stuttgart, 2001. 30.

## К ВОПРОСУ О ТЕОРЕТИЧЕСКОЙ И ПРАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ НА УРОВНЕ БАКАЛАВРАТА В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ Г. ШТУТГАРТ

Л. В. Канишевская, Д. В. Гриценко

**Аннотация.** В статье проанализированы вопросы теоретической и практической подготовки социальных педагогов на уровне бакалавра в профессиональной академии г. Штутгарт. Выяснено, что содержание профессиональной подготовки будущих социальных педагогов организуется в соответствии с «Законом о высшей профессиональной школе и профессиональной академии земли Баден-Вюртемберг» от 1 января 2005 года. Учеба длится 3 года (6 семестров). Профессиональная подготовка социальных педагогов на уровне бакалаврата в профессиональной академии г. Штутгарт характеризуется научно-исследовательским характером, практической ориентированностью, учетом потребностей и пожеланий студентов (перечень предметов по выбору и ориентация на будущее рабочее место).

**Ключевые слова:** профессиональная подготовка, бакалаврат, социальные педагоги, профессиональная академия, зарубежный опыт.

## TO THE ISSUE OF THEORETICAL AND PRACTICAL TRAINING OF BACHELORS IN SOCIAL PEDAGOGY AT STUTTGART ACADEMY

L. V. Kanishevskaya, D. V. Hrytsenko

**Abstract.** The article analyses the issue theoretical and practical training Bachelors in social pedagogy at Stuttgart academy. We found out that the content of vocational training of future of social pedagogues is organized according to «Law on higher vocational school and vocational academies of Baden-Wurttemberg lands» October, 1, 2005.

Vocational training of Bachelors in social pedagogues in Stuttgart is characterized by scien-

tific and research nature, practical focus, meeting students needs and desires (the list of elective subjects and focus on a future career placement).

**Key words:** vocational training, social pedagogues, vocational academy, foreign experience.

**УДК 378**

## **МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ**

**Д.Е. КІЛЬДЕРОВ**, кандидат педагогічних наук, професор, декан інженерно-педагогічного факультету

**Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова**

E-mail: de\_k@i.ua

**Анотація.** У статті проаналізовано поняття методологія як система принципів і методів формування абстрактно-логічного, категоріально-понятійного апарату, вища форма узагальнення, що розкриває взаємодію об'єкта і суб'єкта пізнання, а також вчення про цю систему. Розглянуті три рівні методологічних знань: філософський; загальнонауковий; конкретно-науковий. Обґрунтовано, що в основі філософського рівня методологічних знань знаходяться універсальні категорії і філософські закони (єдності і "боротьби" протилежностей, заперечення-заперечення, переходу кількісних змін в якісні). Встановлено, що основою методологічних знань які стосуються педагогіки є знання про підходи і уміння їх доцільного використання в педагогічній практиці.

**Ключові слова:** методологія, принцип, підхід, рівень методологічних знань, закон.

**Актуальність (Introduction).** Сучасний етап реформування освіти, змінення освітньої парадигми, вимагають певного переосмислення усього позитивного досвіду, накопиченого вітчизняною педагогічною школою, його застосування з урахуванням сучасних корінних економічних перетворень.

Тому дуже необхідні дослідження, присвячені проблемі вдосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя, формування його методологічної культури, яка розглядається в контексті основи, що визначає професійну компетентність фахівця. Проте перш ніж говорити про методологічні аспекти підготовки фахівця, необхідно визначити, у загальному розумінні, гносеологічну функцію категорії "методологія" та її зміст з урахуванням реальних процесів сучасності.

Велика кількість науковців поняття "методологія" трактують досить абстрактно, а це не дозволяє виявити сутнісні характеристики даної категорії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (Analysis of recent researches and publications). Філософський енциклопедичний словник визначає це поняття таким чином: "Система принципів і способів організації і побудови теоретичної і практичної діяльності, а також вчення про цю систему" [13, с. 365].

Невизначене тлумачення поняття "методологія" дає у своїй роботі С.В. Кульневич: "сучасне трактування методології визначається як дослідження методу і знаходження принципів створення нових доцільних методів" [11, с. 110].

Розпливчатість наведених дефініцій проявляється, на нашу думку, в тому, що вони не дозволяють розкрити якісну визначеність даної категорії, ігнорується етапність процесу пізнання, не повною мірою демонструється взаємозв'язок методології і практики, об'єкта і суб'єкта пізнання.

Найбільш коректне, з формально-логічної точки зору, визначення даної категорії дає В.І. Загв'язинський, який вважає, що методологія – це "система теоретичних знань, які виконують роль керівних принципів, знарядь наукового дослідження і конкретних засобів реалізації вимог наукового аналізу" [6, с. 7]. В той же час, виходячи з цілей нашого дослідження, необхідно конкретизувати це визначення з точки зору суті, виділення головних системоутворюючих ознак і функціонального призначення.